

WSTĘP

Według *Katechizmu Kościoła katolickiego* „tajemnica Trójcy Świętej stanowi centrum wiary i życia chrześcijańskiego. Jest tajemnicą Boga w sobie samym, a więc źródłem wszystkich innych tajemnic wiary oraz światłem, które je oświeca” (KKK 234). Teologowie przełomu tysiącleci uświadomili sobie jej doniosłość, co zaowocowało wzmożonym zainteresowaniem zagadnieniami trynitarnymi i ich wpływem na różne obszary teologicznej i antropologicznej refleksji. Prezentowany w niniejszej publikacji zbiór studiów wychodzi naprzeciw potrzebom takiej refleksji.

Celem badań, których wyniki zostaną przedstawione w tym zbiorze, było dokonanie teologicznej i antropologicznej analizy nowych perspektyw pojawiających się we współczesnej refleksji nad dogmatem trynitarnym. Chodzi nie tylko o sam proces przekazywania wiary, ale także o stan świadomości na temat znaczenia i licznych uwarunkowań teologii, które pomogą w ufundowaniu nowej systematyki i dydaktyki w obszarze trynitologii, uwzględniającej także wyniki badań historycznych.

W prezentowanym zbiorze studiów przeplatają się dwie perspektywy: historyczna i współczesna, oraz dwa obszary zagadnień: trynitarne i antropologiczne. W pierwszym z nich chodzi o zebranie w jedną całość wyników najnowszych badań nad historią wiary trynitarną, co pomoże odpowiedzieć na klasyczne pytania o związek tej wiary i dynamiki jej rozwoju z szerszymi kwestiami społecznymi i filozoficznymi. Natomiast w drugim obszarze zagadnień chodzi o wykazanie, że we współczesnej teologii kontekst antropologiczny

jest niezbędną przestrzenią badawczą w refleksji nad dogmatem trynitarnym i jej wpływem na kształtowanie się aktywności społeczno-religijnej wiernych.

W poszczególnych opracowaniach wchodzących w skład niniejszej publikacji zastosowano następujące metody badawcze: teologiczną (systematyzacja myśli teologicznej według kryterium hierarchii prawd wiary), historyczną (określenie autentyczności źródeł, wiarygodność przekazów źródeł, kontekst historyczno-społeczny, rozwój idei), ekumeniczną (analiza źródeł objawienia i ich interpretacji dokonywanych przez teologów różnych wyznań chrześcijańskich), prawno-kanoniczną (zastosowanie sylogizmu prawnego w analizie tekstów prawnych Kościoła historycznych i współczesnych).

Tematy szczegółowe, które zostały omówione przez autorów, należą do nowej problematyki jeszcze niepodjętej w polskojęzycznym obszarze refleksji teologicznej. Tymczasem w teologii zachodniej, szczególnie na terenie teologii włoskiej, są już wstępne opracowania powyższej tematyki. Interdyscyplinarne ujęcie zagadnienia rozwoju dogmatu o Trójcy Świętej i jego wpływu na społeczeństwo i kulturę chrześcijańską poszerzy dotychczasowy stan wiedzy na temat siły oddziaływania nauczania trynitarnego w Kościele i zakresu jego recepcji.

Istotnym elementem niniejszej publikacji jest jej aspekt ekumeniczny w obrębie historii aż do czasów współczesnych i to zarówno w refleksji nad chrześcijaństwem orientalnym, jak i zachodnim. Pogłębiona znajomość rzeczywistych różnic oraz wysiłków podjętych przez Kościoły chrześcijańskie w kierunku porozumienia w tej sprawie może wnieść wkład nie tylko w rozwój teologii ekumenicznej (nowe spojrzenie metodologiczne na mówienie o Bogu), ale także w proces budowy zjednoczonej Europy.

Ufamy, że prezentowany tu zbiór studiów pomoże Czytelnikowi nie tylko w głębszym poznaniu doniosłości wiary w Trójjedynego, ale także w szerszym zrozumieniu przynajmniej niektórych zjawisk społecznych.

Pragniemy równocześnie wyrazić wdzięczność Narodowemu Centrum Nauki za sfinansowanie projektu badawczego (UMO/2012/05/B/HS1/02458), którego część wyników zawiera ta publikacja. Jest to bowiem jedna z trzech książek przewidzianych w ramach tego projektu. Wdzięczność ta jest tym większa, że jest to

pierwszy projekt zbiorowy realizowany w Instytucie Teologii Dogmatycznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Serdeczne podziękowanie składamy Autorom tekstów i wszystkim pracownikom naukowo-dydaktycznym Instytutu.

Jarosław Kupczak OP
ks. Jan Daniel Szczurek

Kraków, w dniu Wszystkich Świętych 2014 roku

